

Karácsonyi előkészületek

A betlehemi barlang fölé már az első században templomot építettek és nagy tiszteletben tartották a szentjászol maradványait, amelyeket később ünnepélyesen átvittek a római Santa Maria Maggiore bazilikába, ahol külön kápolnát emeltek számára az egyik mellékhajóban. Mégis *a karácsonyi ünnep jelentősége 354 december 25-én alakult először öntudatos megemlékezéssé*. Az isteni Kisdéd születésnapja ekkor indította útjára a képzőművészetet. A betlehemi istálló jeleneteit primitív művészek falfestményeken, üvegen, fán, pergamenen igyekeztek megörökíteni. A Betlehem-ábrázolás egyre nagyobb arányokban bontakozott ki. III. Gergely pápa a VIII. században a Santa Maria Maggiore bazilikában a szentjászol maradványaihoz szobrokat készíttetett Mária és kis Jézus alakjairól, majd a szoborcsoportot kiegészítve, az évek folyamán mai értelembbe vett betlehemi jelenettel bővült a kép.

A Megváltó születésének első festményszerű megörökítését a római San Sebastiano katakombában találták meg. Az egyszerű kép primitív technikával, gyermekien naiv felfogásban ábrázolja a kisdéd Jézust, mellette glóriával a feje körül Szűz Máriát, a jászol körül pedig az elmaradhatatlan, szinte szimbólikus jelentőségű két állatot, a szamarat és az ökröt, amelyek lehelletükkel melegítik a Kisdedet.

Ugy Keleten, mint Nyugaton ez az ábrázolási típus terjedt el és egészen a XIV. századig a San Sebastiano-i falfestmények utmutatásai szerint képelték el a születési jelenetet. Később az olasz festők és szobrászok gyakran előforduló témájukul választották a betlehemi jelenetet és assisi Szent Ferenc grecchio karácsonya után mindinkább bensőségesebb, meghatott hangulata lett a betlehemi ábrázolásnak.

Az e korból származó betlehemek már nem elégszenek meg a San Sebastiano katakomba egyszerű elképzelésével. Fantáziájuk kiszélesedik és a földön, szalmán, vagy ruhadarabon fekvő Kisdéd mellé odaképzelik a Szűzanya, Szent József alakját, az angyalok és a pásztorok seregét. Már háttérrel is festenek, legtöbbször azt a tájéket, amelyet a festő szülőföldjeként ismert. A betlehemi éjtszaka természetfeletti csodája az egyszerű pásztoroknak szerepeltetésével *családiás jelleget kap*, amely most már, mint például Fra Filippo Lippi festményén, a magasabbrendű művészet elképzelésével tökéletesedik. A XV. századból származó festményeken a Megváltó születése újra transzcendens motívumokkal gazdagodik, de mindenkor hűsé-

gesen visszatükrözi annak a kornak képét, amelyben az illető festő élt.

Nemcsak az olasz művészeket, hanem egész Európa művészeit foglalkoztatja a betlehem témája. Németországban Dürer Albert hatalmas egyénisége új irányt szab a betlehemes ábrázolásnak, de utána évszázadokig nem mutat fejlődést a mult tradícióihoz ragaszkodó német művészet. A németek nem Dürertől tanultak, hanem továbbra is az olaszok utmutatása szerint dolgoztak. A művészek egyénisége teljesen háttérbe szorult a sablonos, fantázia nélküli ábrázolásokon. Végre a XIX. század elején a Rómában működő német festőiskola tagjai hoznak új gondolatokat. A konvencionális, antikizáló renaissance fontos szerepet kap vallásos festészetükben és az ábrázolás bája, őszintesége, kegyeletes felfogása sok új színnel gazdagodik, bár a Szent Család mellett a betlehemi jelenet elmaradhatatlan szereplői ott vannak még mindig: az angyalok, a pásztorok és az állatok: az ökör és szamár.

A festészeti és szobrászati alkotásokon túl minden korban érdekelte a hívőket a plasztikus betlehemábrázolás, amelyeket a karácsonyi ünnepeken eleinte a templomokban, majd később szerzetesházakban és különböző intézetekben, iskolákban állítottak fel a karácsonyfa mellé. Ez a szép szokás is a Szentföldre vezet vissza és a nápolyi olasz, valamint a híres tiroli német betlehemek révén az egész keresztény világban elterjedt.

Ahogy egész Európában, úgy hazánkban is csakhamar általánossá lett a betlehemállítás szokása. A magyar művészettörténet szép emlékekkel büszkélkedhetik. Különösen híresek a XV. századból származó galgóci és lőcsei betlehemek, amelyek ma megszállott területen vannak.

A XIX. század világias szelleme magának a karácsonynak szokásait is igyekezett elkeresztényteleníteni és így talán nem is feltűnő, hogy a jelenkor csaknem teljesen megfeledkezett a betlehemi szent jászólról.

Ennek a hiánynak pótlására és a betlehemkultusz felvirágoztatására alakult a mult évben az Americana Művészcéhének keretén belül a *Betlehemesek-mozgalma*, amely az első eredmények után most az irányban folytatja a munkát, hogy összeállítsa úgy Magyarországra, mint a betlehemábrázolás világtörténeti szerepére vonatkozó tudományos adatokat, megírja a betlehemkérdés történetét, hogy azt megismertesse a keresztény közönség minden rétegével.

Helyezzük a feldiszitett karácsonyfa alá a betlehemet! — ez a jelszavuk. A fenyőfa csak így lesz igazán Jézus és a keresztény család karácsonyfája. A betlehemes

mozgalom céljai közé tartozik az is, hogy az a szentjászol és az a betlehemes figurális ábrázolás, vagy panoráma, amelyet a különböző intézményeknél, valamint a keresztény családok karácsonyfája alá fognak helyezni, elsősorban *magyaros diszítésű legyen!*

Ebben van a betlehemes mozgalom nagy jelentősége, hogy a tudományos szempontok mellett elsőrendű megvalósítandó kérdésnek ismeri fel a magyar keresztény családoknak a karácsony alkalmából művészi és magyaros betlehemekkel való ellátását. De egy kis jóakarattal magunk is készíthetünk ilyen magyaros betlehemet.

Október 31!

A magyar királyi postatakarékpénztár takarékosági tizparancsolata:

1. Dolgozz és keress.
2. Élj beosztással.
3. Jegyezd a kiadásaidat és vedd össze bevétel-leiddel.
4. Tartózkodj a felesleges kiadásoktól.
5. Tégy félre nem várt kiadásokra.
6. Szerezz takarékbetétkönyvet.
7. Biztass másokat is takarékosásra.
8. Szeresd otthonodat és törekedj családi házat szerezni.
9. Gondolj öreg napjaidra és köss életbiztosítást.
10. A takarékoság hazafiság.

Aki hetenkint rendszeresen 1 pengő takarékbetétet helyez el, 5 év alatt 326 pengőt, 10 év alatt 785 pengőt, 20 év alatt 2395 pengőt takarít meg!

A hősök temetőjében

Jertek, feleim, temetőbe megyünk:
Imára borulni keresztfa tövében;
Áldott ama hősök emléke nekünk,
Kik nyugszanak ottan a béke ölében.

Ó, drága az élet, a vér, feleim:
Semmi se veszett el örökre, míg élünk!...
S ők véreket ontva a harc mezein,
Meghaltak, az életet adva miértünk!